

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [YVES BOT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 26. oktobrī¹

Lieta C-550/16

A,
S

pret

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

(*Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Amsterdamā, Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Robežkontrole, patvērums un imigrācija – Imigrācijas politika – Tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas – Jēdziens “nepilngadīgais bez pavadības” – Bēgļa tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas ar saviem vecākiem – Pagaidu uzturēšanās atļauja – Bēglis, kas viņa ieceļošanas un patvēruma pieteikuma iesniegšanas brīdī nav sasniedzis 18 gadu vecumu un pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanas iesniegšanas brīdī ir vecāks par 18 gadiem – Noteicošais datums, lai izvērtētu nepilngadīgā bez pavadības statusu

I. Ievads

1. Kāds ir noteicošais datums, lai izvērtētu nepilngadīgā bez pavadības statusu? Vai trešās valsts pilsonis, kurš kā nepilngadīgais ieradies kādas dalībvalsts teritorijā un kuram tiek piešķirts patvērums tikai pēc pilngadības sasniegšanas, var izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas kā nepilngadīgais bez pavadības? Būtībā Tiesai tiek lūgts atbildēt uz šiem jautājumiem.
2. Šajā lietā Tiesai būs iespēja lemt par aizsardzību, kas jāpiešķir personām, kuras Eiropas Savienībā ieradušās kā nepilngadīgie un kuras iegūst bēgļa statusu, lai gan viņu pieteikuma par aizsardzību izskatīšanas laikā tās ir sasniegušas pilngadību un pēc šī statusa iegūšanas uzsākušas procedūru saistībā ar ģimenes atkalapvienošanas.
3. Šajā gadījumā būs jāizsver procesuālie posmi, ar kuriem saskaras šie patvēruma meklētāji, kā arī iespējamās administratīvās kavēšanās un neatgriezeniskā laika plūsma personas dzīvē, kura savas patvēruma meklētāja lietas izskatīšanas laikā sasniedz pilngadību un pēc bēgļa statusa iegūšanas pieprasa saistībā ar saviem vecākiem tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas.
4. Manas analīzes noslēgumā es ierosināšu Tiesai izvēlēties iespējami aizsargājošāko izpratni, nopriežot, ka par nepilngadīgo bez pavadības Direktīvas 2003/86/EK² 2. panta f) punkta izpratnē var uzskatīt trešās valsts pilsoni vai bezvalstnieku, kas ir jaunāks par 18 gadiem, kas ierodas dalībvalsts teritorijā un ko nepavada pieaugušais, kurš par to ir atbildīgs saskaņā ar tiesību aktiem vai paražām,

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīva par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas (OV 2003, L 251., 12. lpp.).

kas lūdz patvērumu, tad procedūras laikā sasniedz pilngadību, pirms viņam ar atpakaļejošu spēku līdz pieteikuma iesniegšanas datumam ir piešķirts bēgļa statuss, un visbeidzot vēlas izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanās, kuras saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 3. punkta noteikumiem piešķirtas nepilngadīgajiem bez pavadības.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

5. Direktīvā 2003/86 ir paredzēti nosacījumi ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā.

6. Šīs direktīvas preambulas 2., 4., 6. un 8. līdz 10. apsvērumā ir paredzēts:

“(2) Pasākumi attiecībā uz ģimeņu atkalapvienošanās jānosaka saskaņā ar pienākumu aizsargāt ģimeni un ievērot ģimenes dzīves tiesības, kas paustas daudzos starptautisko tiesību aktos. Šī direktīva ievēro pamattiesības un ņem vērā principus, kurus jo īpaši atzīst [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – “ECTK”),] 8. pants un Eiropas Savienības Pamattiesību harta [3].”

[..]

(4) Ģimeņu atkalapvienošanās ir līdzeklis, lai padarītu iespējamu ģimenes dzīvi. Veicinot trešo valstu pilsoņu integrāciju dalībvalstī, ģimeņu atkal apvienošana palīdz radīt kultūrsociālo stabilitāti, kas veicina arī ekonomisko un sociālo kohēziju – Kopienas pamatmērķi, kas noteikts līgumā.

[..]

(6) Lai aizsargātu ģimeni un nodibinātu vai saglabātu ģimenes dzīvi, pamatojoties uz vienotiem kritērijiem, jānosaka materiālie nosacījumi ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai.

[..]

(8) Īpaša uzmanība jāpievērš bēgļu situācijai, ņemot vērā iemeslus, kuru dēļ viņi bija spiesti pamest savu valsti un kuru dēļ viņi nevar dzīvot parastu dzīvi šajā valstī. Tādēļ jānosaka labvēlīgāki nosacījumi ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai.

(9) Ģimenes atkalapvienošanās visos gadījumos attiecas uz kodolģimenes locekļiem, t.i., uz laulāto un nepilngadīgiem bērniem.

(10) Dalībvalstīm ir tiesības lemt, vai tās atļauj ģimenes atkalapvienošanās attiecībā uz radniekiem augšupējā līnijā – pilngadīgi neprecējušies bērni [..].”

7. Minētās direktīvas 2. pantā ir paredzētas šādas definīcijas:

“Šajā direktīvā ir šādas definīcijas:

a) “trešās valsts pilsonis” ir jebkura persona, kas nav Savienības pilsonis [EKL] 17. panta 1. punkta izpratnē [tagad – LESD 20. panta 1. punkts];

3 Turpmāk tekstā – “Harta”.

- b) “bēglis” ir trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kuram piešķirts bēgļa statuss 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijas izpratnē attiecībā uz bēgļu stāvokli, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 1967. gada 31. janvāra protokolu, kas parakstīts Ņujorkā;
- c) “apgādnieks” ir trešās valsts pilsonis, kas likumīgi uzturas dalībvalstī un iesniedz pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos vai kura ģimenes locekļi iesniedz pieteikumu par atkalapvienošanos ar viņu;
- d) “ģimenes atkalapvienošanās” ir trešās valsts pilsoņa, kas likumīgi uzturas dalībvalstī, ģimenes locekļu ieceļošana un uzturēšanās šajā dalībvalstī, lai saglabātu ģimeni, neatkarīgi no tā, vai ģimenes attiecības rodas pirms vai pēc iedzīvotāja ieceļošanas šajā valstī”.

[..]

- f) “nepavadīti nepilngadīgie” ir trešās valsts pilsoņi vai bezvalstnieki, kas ir jaunāki par astoņpadsmit gadiem, kuri ierodas dalībvalsts teritorijā un ko nepavada pieaugušais, kurš par tiem ir atbildīgs saskaņā ar tiesību aktiem vai paražām, un kamēr tos faktiski neuzrauga šāda persona, vai nepilngadīgie, kas ir palikuši bez pavadības pēc ieceļošanas dalībvalsts teritorijā.”

8. Direktīvas 2003/86 3. pantā ir paredzēts:

“1. Šo direktīvu piemēro, ja apgādniekam ir uzturēšanās atļauja, ko izsniegusi dalībvalsts uz vienu gadu vai ilgāk, kuram ir pamatotas cerības saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, ja viņa vai viņas ģimenes locekļi ir trešo valstu pilsoņi jeb tiem ir cits statuss.

2. Šo direktīvu nepiemēro, ja apgādnieks:

- a) ir pieteicies bēgļa statusa saņemšanai, bet vēl nav pieņemts galīgais lēmums attiecībā uz viņa pieteikumu;
- b) ir atļauja par uzturēšanos dalībvalstī, pamatojoties uz pagaidu aizsardzību, vai ir pieteicies uz uzturēšanās atļauju ar šādu pamatojumu un gaida lēmumu par savu statusu;
- c) ir atļauja par uzturēšanos dalībvalstī, pamatojoties uz aizsardzības palīgveidu saskaņā ar starptautiskām saistībām, valsts tiesību aktiem vai dalībvalstu praksi, vai ir iesniedzis pieteikumu uzturēšanās atļaujai ar minēto pamatojumu un gaida lēmumu par savu statusu.

[..]

5. Šī direktīva neskar dalībvalstu iespējas pieņemt vai saglabāt labvēlīgākus noteikumus.”

9. Šīs direktīvas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo direktīvu un ievērojot IV nodaļā izklāstītos noteikumus, dalībvalstis ar tiesību aktiem vai noteikumiem, va[r] atļaut šādu ģimenes locekļu ieceļošanu un uzturēšanos:

- a) apgādnieka vai viņa vai viņas laulātā pirmās pakāpes radnieki taisnā augšupējā līnijā, ja tie ir atkarīgi no apgādnieka un nesaņem pienācīgu ģimenes atbalstu izcelsmes valstī”.

10. Minētās direktīvas 5. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis paredz, vai apgādniekam vai viņa ģimenes locekļiem attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm nepieciešams iesniegt pieteikumu par ieceļošanu un uzturēšanos, lai īstenotu ģimenes atkalapvienošanās tiesības.

2. Pieteikumam pievieno dokumentārus pierādījumus par ģimenes attiecībām un pierādījumus par atbilstību 4. un 6. pantā paredzētajiem noteikumiem un, vajadzības gadījumā, 7. un 8. panta noteikumiem, kā arī ģimenes locekļa(-u) ceļošanas dokumentu apstiprinātas kopijas.

[..]

3. Pieteikumu iesniedz un izskata, ja ģimenes locekļi uzturas ārpus dalībvalsts teritorijas, kurā uzturas apgādnieks.

[..]

4. Personai, kas iesniegusi pieteikumu, dalībvalsts kompetentās iestādes pēc iespējas ātrāk sniedz rakstveida paziņojumu par lēmumu jebkurā gadījumā, bet ne vēlāk kā deviņus mēnešus pēc pieteikuma iesniegšanas datuma.

Izņēmuma gadījumos, kas saistīti ar pieteikuma izskatīšanas sarežģītību, pirmajā daļā minēto laika ierobežojumu var pagarināt.

Ja pieteikums ir noraidīts, jānorāda šāda lēmuma iemesli. Visas sekas, kas izriet no tā, ka lēmums nav pieņemts pirmajā daļā paredzētajā termiņā, nosaka atbilstošās dalībvalsts tiesību akti.

5. Izskatot pieteikumu, dalībvalstis pienācīgi izvērtē nepilngadīgo bērnu intereses.”

11. Direktīvas 2003/86 V nodaļas 9. līdz 12. pantā it īpaši ir reglamentēta bēgļu ģimenes atkalapvienošanās. Minētās direktīvas 9. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Šī nodaļa attiecas uz bēgļu, kurus atzīst dalībvalstis, ģimenes atkalapvienošanās.

2. Dalībvalstis var paredzēt šīs nodaļas piemērošanu bēgļiem, kuru ģimenes attiecības ir uzsāktas pirms ieceļošanas.”

12. Šās direktīvas 10. pantā ir noteikts:

“1. Šīs direktīvas 4. pants attiecas uz ģimenes locekļu definīciju, izņemot to, ka tā 1. punkta trešā daļa neattiecas uz bēgļu bērniem.

2. Dalībvalstis var atļaut ģimenes atkalapvienošanās ar citiem ģimenes locekļiem, kas nav noteikti 4. pantā, ja tie ir atkarīgi no bēgļa.

3. Ja bēglis ir nepilngadīgais bez pavadības, dalībvalstis:

a) atļauj viņa/viņas pirmās pakāpes radnieku taisnā augšupējā līnijā ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, nepiemērojot nosacījumus, kas paredzēti 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā;

b) var atļaut viņa/viņas likumīgā aizbildņa vai cita ģimenes locekļa ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, ja bēglim nav radnieku taisnā augšupējā līnijā vai ja šādus radniekus nevar atrast.”

13. Minētās direktīvas 11. pantā ir paredzēts:

“1. Šīs direktīvas 5. pants attiecas uz pieteikuma iesniegšanu un izskatīšanu saskaņā ar šā panta 2. punktu.

2. Ja bēglis nevar uzrādīt oficiālus dokumentārus pierādījumus par ģimenes attiecībām, dalībvalstis ņem vērā citus pierādījumus, kurus izvērtē saskaņā ar valsts tiesību aktiem par šādu attiecību esamību. Lēmumu par pieteikuma noraidīšanu nevar pamatot tikai ar šādu dokumentāru pierādījumu trūkumu.”

14. Direktīvas 2003/86 12. pantā ir noteikts:

“1. Atkāpjoties no 7. panta, dalībvalstis nepieprasa, lai bēglis un/vai ģimenes loceklis(-i) attiecībā uz pieteikumiem par 4. panta 1. punktā minētajiem ģimenes locekļiem iesniedz pierādījumus, ka bēglis izpilda 7. pantā noteiktās prasības.

Neskarot starptautiskās saistības, ja ģimenes atkalapvienošanās ir iespējama trešā valstī, ar kuru apgādniekam un/vai ģimenes locekļiem ir īpašas saites, dalībvalstis var pieprasīt pierādījumus, kas noteikti pirmajā daļā.

Dalībvalstis var pieprasīt, lai bēgļi ievērotu nosacījumus, ko paredz 7. panta 1. punkts, ja pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos nav iesniegts trīs mēnešos pēc bēgļa statusa piešķiršanas.

2. Atkāpjoties no 8. panta, dalībvalstis nepieprasa, lai bēglis ir uzturējies teritorijā noteiktu laiku pirms viņa/viņas ģimenes locekļi viņam/viņai pievienojas.”

15. Saskaņā ar šīs direktīvas 20. pantu dalībvalstīm tā bija jātransponē valsts tiesību sistēmā vēlākais līdz 2005. gada 3. oktobrim.

B. Nīderlandes tiesības

16. Saskaņā ar 2000. gada 23. novembra *Vreemdelingenwet 2000* (2000. gada Likums par ārvalstniekiem) 29. panta 2. punkta c) apakšpunktu termiņuzturēšanās atļauju saistībā ar patvērumu minētā likuma 28. panta izpratnē var piešķirt ārvalstnieka vecākiem, ja ārvalstnieks ir nepilngadīgs bez pavadības Direktīvas 2003/86 2. panta f) punkta izpratnē, ja attiecīgā ārvalstnieka iecelšanas brīdī vecāki bija piederīgi viņa kodolģimenei un ir ieceljojuši Nīderlandē vienlaikus ar ārvalstnieku vai arī ir ieceljojuši vēlāk trīs mēnešu laikā pēc tam, kad ārvalstniekam tika piešķirta termiņuzturēšanās atļauja minētā 28. panta izpratnē.

III. Pamata tiesvedība un prejudiciālais jautājums

17. A un S meita, Eritrejas pilsoņe, viena ieradās Nīderlandē, kamēr viņa bija nepilngadīga. Viņa 2014. gada 26. februārī iesniedza patvēruma pieteikumu šīs dalībvalsts teritorijā. Patvēruma pieteikuma izskatīšanas procedūras laikā, kamēr galīgais lēmums vēl nebija pieņemts, pieteikuma iesniedzēja sasniedza pilngadību. Ar 2014. gada 21. oktobra lēmumu Nīderlandes Karalistes kompetentās iestādes viņai ar atpakaļejošu datumu no pieteikuma iesniegšanas dienas uz pieciem gadiem piešķīra patvēruma meklētājam izsniegtu uzturēšanās atļauju.

18. 2014. gada 23. decembrī organizācija *VluchtelingenWerk Midden-Nederland* A un S meitas vārdā iesniedza pieteikumu par pagaidu uzturēšanās atļauju viņas vecākiem, kā arī viņas trim jaunākajiem brāļiem, lai panāktu ģimenes atkalapvienošanos.

19. Ar 2015. gada 27. maija lēmumu *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie* (drošības un tieslietu valsts sekretārs, Nīderlande) noraidīja šo pieteikumu, pamatojoties uz to, ka pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanos iesniegšanas laikā iesniedzēja bija pilngadīga un tādēļ nevarēja sev pieprasīt nepilngadīgā bez pavadības statusu, kas dotu viņai tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos. Sūdzība, kas tika iesniegta par šo lēmumu, tika noraidīta 2015. gada 13. augustā.

20. 2015. gada 3. septembrī *A un S* cēla *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Amsterdamā, Nīderlande), iesniedzējtiesā, prasību par šo noraidījumu, norādot, ka no Direktīvas 2003/86 2. panta f) punkta izriet, ka, lai noteiktu, vai personu var kvalificēt kā “nepilngadīgo bez pavadības”, noteicošais ir datums, kurā šī persona ir ieradies attiecīgajā dalībvalstī. Savukārt drošības un tieslietu valsts sekretārs uzskata, ka šajā ziņā noteicošais ir datums, kurā ticis iesniegts pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos.

21. Iesniedzējtiesa norāda, ka *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande) divos 2015. gada 23. novembra spriedumos⁴ nolēma, ka to, ka ārzemnieks ir sasniedzis pilngadību pēc ierašanās valsts teritorijā, var ņemt vērā, lai noteiktu, vai uz to attiecas Direktīvas 2003/86 2. panta f) punkts un vai to var uzskatīt par “nepilngadīgo bez pavadības”.

22. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka šis noteikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nozīmē, ka jēdziens “nepilngadīgais bez pavadības” tiek izvērtēts brīdī, kad attiecīgā persona ierodas valsts teritorijā, jo tiek lietots termins “ierodas”, un ka Direktīvas 2003/86 2. panta f) punktā ir uzskaitīti tikai divi izņēmumi no šī principa, proti, tāda nepilngadīgā situācija, kurš sākotnēji ticis pavadīts, bet pēc tam palicis viens, un, pretēji, tāda nepilngadīgā situācija, kurš ierodoties bijis bez pavadības, bet par kuru pēc tam uzņemties atbildību atbildīgais pieaugušais. Iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka tajā izskatāmā lieta neattiecas ne uz vienu no šiem izņēmumiem no nepilngadīgo bez pavadības tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos principa un, otrkārt, ka šie izņēmumi ir jāinterpretē šauri.

23. Šādos apstākļos *Rechtbank Den Haag zittingsplaats Amsterdam* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Amsterdamā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai saistībā ar bēgļu ģimenes atkalapvienošanos ar “nepilngadīgo bez pavadības” Direktīvas 2003/86 2. panta f) punkta izpratnē ir saprotams arī trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kas ir jaunāks par 18 gadiem, kas ieceļo dalībvalsts teritorijā bez pieaugušā, kurš par viņu ir atbildīgs saskaņā ar tiesību aktiem vai paražām, pavadības un kas:

- lūdz patvērumu,
- patvēruma procesa laikā kļūst 18 gadu vecs dalībvalsts teritorijā,
- iegūst patvērumu ar atpakaļejošu spēku līdz pieteikuma iesniegšanas datumam un
- pēc tam piesaka ģimenes atkalapvienošanos?”

IV. Mana analīze

24. Tiesai tiek lūgts pēc būtības atbildēt uz jautājumu par to, kurš datums ir jāņem vērā, lai noteiktu, vai trešās valsts pilsoni var uzskatīt par nepilngadīgo bez pavadības un tas var pieprasīt savas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos, jo kā nepilngadīgais ieradies dalībvalsts teritorijā, tur lūdzis patvērumu, iegūvis šo starptautisko aizsardzību pēc pilngadības sasniegšanas un pēc tam pieprasa tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos kā nepilngadīgais bez pavadības.

⁴ Skat. spriedumus Nr. 201501042/1/V1 un Nr. 201502485/1/V1. Iesniedzējtiesa Tiesā sastopas ar interpretāciju, kura tai būtu jāievēro, lai gan tā neizriet no autentiskas Savienības normu, kas aplūkotas pamatlīdētā, interpretācijas. Iesniedzējtiesa uzskata, ka *Raad van State* (Valsts padome) esot kļūdaini interpretējusi Direktīvas 2003/86 noteikumus, lai gan tie nav skaidri noformulēti un Tiesai būtu vajadzējis sniegt to autentisku interpretāciju. Nevēloties iesaistīties polemikā, tomēr ir jāatzīmē, ka judikatūras pretrunu šajā lietā varētu apstrīdēt vismaz iekšējā līmenī.

25. Šajā kontekstā Tiesai ir vismaz trīs iespējas, proti, uzskatīt, ka noteicošais datums, izvērtējot attiecīgās personas tiesības kā nepilngadīgajam bez pavadības atsaukties uz Direktīva 2003/86 noteikumiem, būs vai nu attiecīgās personas ieceļošanas datums dalībvalsts teritorijā, vai arī patvēruma pieteikuma iesniegšanas datums, vai, visbeidzot, pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanas iesniegšanas datums.

26. No Direktīvas 2003/86 2. panta f) punkta un 10. panta 3. punkta, lasot tos kopsakarā, izriet, ka noteicošais datums šajā ziņā noteikti ir pirms starptautiskās aizsardzības piešķiršanas. Tādējādi šis datums var būt tikai patvēruma pieteikuma iesniegšanas datums, ņemot vērā, pirmkārt, termina “ierodas” lietojumu šīs direktīvas 2. panta f) punktā, otrkārt, to, ka šis statuss ir atzīts ar atpakaļejošu spēku, jo tas stājas spēkā pieteikuma iesniegšanas datumā, un, treškārt, šis datums ir pats precīzākais, kas pieejams administrācijai, lai ar pārliecību noteiktu attiecīgās personas vecumu.

27. Turklāt lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Amsterdamā) norāda, ka no minētās direktīvas 2. panta f) punkta formulējuma acīmredzami izriet, ka šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka noteicošais datums, lai izvērtētu, vai pieteikuma iesniedzējs ir jāuzskata par nepilngadīgo bez pavadības, ir datums, kad kompetentā iestāde ir piešķirusi uzturēšanās atļauju, nevis pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanas iesniegšanas datums. Ja bēgļa statusa piešķiršana ir deklaratīva un ar atpakaļejošu spēku, tad, nosakot, vai pieteikuma iesniedzējs atbilst nepilngadīgā bez pavadības definīcijai, noteicošais būs pieteikuma par uzturēšanās atļauju iesniegšanas datums.

28. Pasākuma atpakaļejošs spēks nevar būt saistīts ar tā iedarbības spēka sadalījumu. Fakts, ka Nīderlandes tiesību aktos ir aizsargājoši paredzēts, ka bēgļa statusa piešķiršana ar atpakaļejošu datumu no pieteikuma iesniegšanas datuma noteikti nozīmē to, ka šādi piešķirtais statuss ietver seku kopumu no starptautiskās aizsardzības pieteikuma datuma un tostarp tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas, kā tas ir noteikts Direktīvā 2003/86, ja, kā izskatāmajā lietā, bēgļa statuss tiek piešķirts personai, kura iesniedz pieteikumu, esot nepilngadīgai. Turklāt šī valsts pasākuma aizsargājošais aspekts izskauž nevienlīdzīgu attieksmi, ko izraisa dažāds patvēruma pieteikumu izskatīšanas ilgums. Turklāt, ar atpakaļejošu spēku nepiešķirot visas ar bēgļa statusu piešķirtās tiesības, kā tas ir paredzēts Nīderlandes tiesībās, tas acīmredzami būtu pretrunā bērna, kas pirms pilngadības sasniegšanas iesniedzis patvēruma pieteikumu, interesēm.

29. Turklāt ģimenes atkalapvienošanas var pieprasīt vai tā var notikt tikai tad, kad kompetentā iestāde atbilstoši Direktīvas 2003/86 3. panta 1. punktam apmierina pieteikumu par uzturēšanās atļauju⁵. Tā kā bēgļa statusa atzīšana ir viens no pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanas iesniegšanas nosacījumiem, tad šīs direktīvas, kā arī Savienības un citu starptautisko tiesību aktu par bēgļu aizsardzību mērķiem būtu pretrunā piešķirt šīs preferenciālās tiesības tikai tām personām, kas starptautiskās aizsardzības iegūšanas brīdī vēl nav sasniegušas pilngadību, lai gan tā ir deklaratīva un ar atpakaļejošu spēku līdz pieteikuma iesniegšanas datumam.

30. Jānorāda, ka, atbalstot ģimenes atkalapvienošanas, Tiesa izvairītos no formālas Direktīvas 2003/86 2. panta f) punkta interpretācijas, kas kavētu šī tiesību akta mērķu sasniegšanu. Tomēr šeit nevar būt runas par to, lai visām nepilngadīgajām personām, kas ierodas dalībvalsts teritorijā, tiktu piešķirtas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas. Tomēr ir iespējams, ka tās izmanto personas, kuras kā nepilngadīgie ieradušās dalībvalstu teritorijā un iegūst bēgļa statusu pat pēc tam, kad ir sasniegušas pilngadību, proti, brīdī, kad ģimenes atkalapvienošanās kļūst iespējama, jo ir jāatgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 1. punktu, personai, kas vēlas, lai tai piemēro noteikumus par ģimenes atkalapvienošanas, ir jābūt uzturēšanās atļaujai, ieteicams uz ilgāku laiku vai kas paver cerības saņemt pastāvīgu uzturēšanās atļauju⁶.

5 Skat, *a contrario*, ģenerālvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Noorzia* (C-338/13, EU:C:2014:288, 34.–36. punkts).

6 Šajā nozīmē skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *O u.c.* (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:595, 56. punkts).

31. Izskatāmajā lietā tas izskaidro faktu, kāpēc, lai iesniegtu pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanas, *A un S* meita likumīgi nogaidīja, līdz ieguva tiesības uz patvērumu uz pieciem gadiem atbilstoši Direktīvas 2003/86 9. panta 1. punktam. Viņa nav iesniegusi pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanas, pirms nebija saņēmusi uzturēšanās atļauju, kas, pirmkārt, būtu bijis pretrunā šīs direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktam un 9. panta 1. punktam, otrkārt, būtu radījusi nenoteiktu ģimenes atkalapvienošanās procedūras iznākumu un, visbeidzot, būtu nevajadzīgi apgrūtinājusi valsts iestādes ar pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanas, kas, iespējams, nebūtu ticis apmierināts, jo pieteikuma iesniedzējai nebija uzturēšanās atļaujas. Ir jāuzskata, ka noteicošais datums, lai izvērtētu nepilngadīgā bez pavadības statusu, noteikti ir tas datums, kurā ģimenes atkalapvienošanās var īstenoties, proti, brīdī, kad kompetentā iestāde apmierina pieteikumu par uzturēšanās atļaujas saņemšanu⁷. Izskatāmajā pamatlietā, ņemot vērā bēgļa statusa piešķiršanas deklarātīvo un atpakaļejošo spēku, tas attiecas uz patvēruma pieteikuma iesniegšanas datumu.

32. Kopumā izskatāmajā lietā attiecīgās personas cieņas pilnajai attieksmei pret procedūrām un to secību nevajadzētu viņai kaitēt un tā būtu pat atbalstāma.

33. Konkrētajos izskatāmās lietas apstākļos jāņem vērā laiks, kas nepieciešams, lai izskatītu patvēruma pieteikumus, un nenovēršamais laika ritums, kura laikā attiecīgā persona sasniedza pilngadību dienā, kad viņai tika piešķirts patvērums un kad viņa attiecīgi varēja iesniegt pieteikumu par to, lai viņas vecāki, kuri atradās – viens Etiopijā, bet otrs Izraēlā, viņai pievienotos Nīderlandē, lai atjaunotu ģimenes saites un privāto dzīvi, uz kuru visiem trešās valsts pilsoņiem ir tiesības saskaņā ar ECTK 8. pantu un Hartas 7. pantu, kurus interpretējusi Tiesa un Eiropas Cilvēktiesību tiesa.

34. Šajā nolūkā Direktīvas 2003/86 preambulas 6. apsvēruma mērķis ir ģimenes aizsardzība, kā arī ģimenes dzīves saglabāšana. Tas obligāti nozīmē, ka šie noteikumi neierobežojošā veidā ir jāinterpretē saskaņā ar ECTK 8. pantu un Hartas 7. pantu, lai netiktu zaudēta tā lietderīgā iedarbība un neievērots šīs direktīvas mērķis, proti, veicināt ģimenes atkalapvienošanas⁸.

35. Turklāt Tiesai jau ir bijusi iespēja atgādināt, ka no minētās direktīvas 2. panta izriet, ka pasākumi par ģimenes atkalapvienošanas būtu jāpieņem saskaņā ar daudzos starptautiskos tiesību instrumentos ietvertu pienākumu aizsargāt ģimeni un respektēt ģimenes dzīvi.

36. Tāpat ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru Hartas 7. pantā garantētās tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību jāaplūko kopā ar Hartas 24. panta 2. punktā paredzēto pienākumu ņemt vērā bērna intereses. Atbilstoši šīs pēdējās minētās tiesību normas prasībām dalībvalstīm vispirms ir “jāņem vērā” bērna interešu “prioritāte”, kad tās ar valsts vai privātas iestādes starpniecību izdod uz bērniem attiecošos tiesību aktu. Šī prasība ir tieši atgādināta Direktīvas 2003/86 5. panta 5. punktā. Turklāt Tiesa nosprieda, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, lai bērns var regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus sakarus ar abiem vecākiem⁹.

37. Lai gan no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras tieši neizriet, ka tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas var tikt piemērotas pilngadīgiem bērniem attiecībā uz privātās un ģimenes dzīves aizsardzību, no minētās judikatūras tomēr izriet, ka saiknes starp bērnu un viņa ģimeni ir jāsaglabā un tikai ģimenes saišu iziršanas pamatā principā var būt vienīgi izņēmuma apstākļi. No šīs judikatūras izriet, ka ir jādara viss, lai saglabātu personiskās attiecības, ģimenes vienotību vai lai “atjaunotu” ģimeni¹⁰.

7 Pēc analogijas skat. ģenerālvokāta P. Mengoci secinājumus lietā *Noorzia* (C-338/13, EU:C:2014:288, 34. un 36. punkts).

8 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 4. marts, *Chakroun* (C-578/08, EU:C:2010:117, 43. un 44. punkts), kā arī manus secinājumus apvienotajās lietās *O u.c.* (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:595, 63. punkts).

9 Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *O u.c.* (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:595, 77. un 78. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra) un spriedumu, 2012. gada 6. decembris, *O u.c.* (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:776, 76. punkts).

10 Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *O u.c.* (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:595, 73. punkts), kā arī ECT spriedumu, 2010. gada 6. jūlijs, *Neulinger un Shuruk* pret Šveici (CE:ECHR:2010:0706JUD004161507, 136. punkts un tajā minētā judikatūra).

38. Šajā ziņā Eiropas Cilvēktiesību tiesa ņem vērā vairākus ar bērnu saistītus individuālus apstākļus, lai labāk noteiktu viņa intereses un nodrošinātu viņa labklājību. Tā tostarp ņem vērā viņa vecumu un briedumu, kā arī viņa atkarības pakāpi no saviem vecākiem, un šajā ziņā ņem vērā, vai viņam ir vai nav vecāki. Tā interesējas arī par vidi, kurā bērns dzīvo, un par situāciju attiecīgā vecāka izcelsmes valstī, lai novērtētu grūtības, ar kurām viņš riskētu saskarties attiecīgajā valstī¹¹. Ņemot vērā visus šos elementus un līdzsvarojot tos ar līgumslēdzēju valstu vispārējām interesēm, Eiropas Cilvēktiesību tiesa izvērtē, vai šīs valstis savos lēmumos ir nodrošinājušas taisnīgu līdzsvaru un ievērojušas ECTK 8. panta prasības.

39. Tiesa nolēma, ka kompetentajām valsts iestādēm Direktīvas 2003/86 īstenošanā un pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanas izskatīšanā ir jāveic visu iesaistīto interešu līdzsvarots un saprātīgs vērtējums, īpaši ņemot vērā attiecīgo bērnu intereses¹².

40. Ņemot vērā šos elementus, izvērtējot līdzsvaru šajā lietā, būtu jānorāda, pirmkārt, ka A un S meita nepilngadīga un viena ieradās Nīderlandes Karalistē, otrkārt, viņas dzimtene ir Eritrejas valsts un, treškārt, ja viņai tiktu piešķirtas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas, tas ļautu viņas ģimenei atkal apvienoties. Tas veicinātu visu ģimenes locekļu tiesību uz privāto un ģimenes dzīvi ievērošanu, lai gan dienā, kad dalībvalsts kompetentā iestāde apmierināja pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanas, attiecīgā persona, kas Nīderlandes Karalistes teritorijā ieradās kā nepilngadīgā bez pavadības, kļuva pilngadīga un šaurā nozīmē vairs nevar tikt uzskatīta par bērnu.

41. Šajā ziņā nešķiet, ka iespēja atzīt tādas personas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas kā, piemēram, prasītāju pamatlietā meita, kas nepilngadīga un bez pavadības ieradās dalībvalsts teritorijā, bet ieguva bēgļa statusu pēc pilngadības sasniegšanas un tādēļ atbilstoši Direktīvas 2003/86 3. panta 2. punkta a) apakšpunktam varēja atsaukties uz noteikumiem par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas tikai pēc šī notikuma, pārsniegtu dalībvalstīm noteiktos mērķus.

42. Turklāt, kā to norāda prasītāji pamatlietā, tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas, kas paredzētas šīs direktīvas 10. panta 3. punktā, nevar būt atkarīgas no tā, cik ātri dalībvalsts administrācijas dienesti var izskatīt patvēruma pieteikumu lietas, un vēl jo vairāk tad, ja attiecīgās personas pēc dažiem mēnešiem sasniedz pilngadību, un pat tad, ja iestādes dalībvalstīm regulāri lūdz prioritāri izskatīt nepilngadīgo bez pavadības patvēruma pieteikumus, lai ņemtu vērā viņu īpašo neaizsargātību, kas ir pelnījusi īpašu aizsardzību¹³.

43. Pamatlietā ieinteresētā persona ieguva bēgļa statusu astoņus mēnešus pēc savas ierašanās Nīderlandes Karalistes teritorijā. Tādējādi, kā ierasts, pamatlieta iekļaujas parastajos patvēruma pieteikumu izskatīšanas grafikos, lai gan Direktīvas 2005/85/EK¹⁴ 23. panta 2. punkts, kas bija piemērojams faktu norises laikā, paredzēja, ka patvēruma pieteikumu izskatīšana būtu jāveic īsā laikā, aptuveni sešos mēnešos, kā to savos apsvērumos norāda Eiropas Komisija.

44. Turklāt šajā ziņā ir jāatgādina, ka Tiesa ir nospriedusi, ka jādod priekšroka interpretācijai, kas ļauj nodrošināt, ka pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanas apmierināšana principā ir atkarīga no pieteicēja, nevis iestādes apstākļiem, kā, piemēram, pieteikuma izskatīšanas ilguma¹⁵.

11 Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās O u.c. (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:595, 74. punkts), kā arī ECT spriedumus, 2001. gada 21. decembris, *Sen* pret Nīderlandi (CE:ECHR:2001:1221JUD003146596, 37. punkts), un 2006. gada 31. janvāris, *Rodrigues da Silva* un *Hoogkamer* pret Nīderlandi (CE:ECHR:2006:0131JUD005043599, 39. punkts). Skat. arī spriedumu, 2006. gada 27. jūnijs, Parlaments/Padome (C-540/03, EU:C:2006:429, 56. punkts).

12 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 6. decembris, O u.c. (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:776, 81. punkts).

13 Skat. Eiropas Komisijas pirmā viceprezidenta Fransa Timmermana [*Frans Timmermans*] 2016. gada 30. novembra deklarāciju, aicinot dalībvalstis paātrināt nepilngadīgo bez pavadības reģistrāciju un uzlabot viņu aizsardzību.

14 Padomes 2005. gada 1. decembra direktīva par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūram, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV 2005, L 326, 13. lpp.).

15 Pēc analogijas skat. spriedumu, 2014. gada 17. jūlijs, *Noorzia* (C-338/13, EU:C:2014:2092, 17. punkts).

45. Šie elementi atbalsta Direktīvas 2003/86 2. panta f) punkta, kā arī 10. panta 3. punkta noteikumu, lasot tos kopsakarā, plašu interpretāciju, ņemot vērā patvēruma pieteikumu izskatīšanas parasto laiku un iespēju iestādēm piešķirt prioritāti atsevišķu patvēruma meklētāju lietu izskatīšanai, jo īpaši, ja viņi ir gandrīz pilngadīgi.

46. Turklāt bēgļa statusa piešķiršanas atzīšana nozīmē to, ka dalībvalstis nevar mēģināt neievērot savas saistības vai apiet tās līdz tam, kad zūd standartu par Eiropas kopējo patvēruma sistēmu būtība, atsakoties rūpīgi izskatīt to teritorijā atrodošos nepilngadīgo bez pavadības patvēruma pieteikumus, ar slēptu nodomu neīstenot preferenciālās tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu, kas pienākas nepilngadīgajiem bēgļiem bez pavadības. Būtu jāizvairās no stingras šo normu piemērošanas, kas atturētu patvēruma meklētājus un vēl vairāk palielinātu šķēršļus, ar kuriem šīs personas un viņu ģimenes locekļi jau saskaras¹⁶.

47. Tomēr šeit nav runa par kazuistikas izveidi, kuras mērķis būtu noteikt, ka noteiktā laika posmā ir jā saglabā nepilngadīgo preferenciālās tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu pat tad, ja pēdējie minētie sasniedz pilngadību. Nevar noliegt tiesiskās sekas, kas saistītas ar pilngadības vecuma iestāšanos. Tomēr tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, ir iespējams piemērot ļoti jauniem pieaugušajiem Direktīvas 2003/86 aizsargājošos noteikumus, ņemot vērā procedūru secību, nesen sasniegto pilngadību un iespēju atkal apvienot ģimeni.

48. Ir jākonstatē, ka īpašajos lietas apstākļos un atkal ņemot vērā bēgļa statusa piešķiršanas deklarātīvo un atpakaļejošo raksturu, kas ļauj iesniegt pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanu, tas, ka tiek atzītas tādas personas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu, kura, vēl nesaņiegusi pilngadību, iesniedza patvēruma pieteikumu, nav pārāk plašs šīs direktīvas noteikumu lasījums.

49. Ja Tiesa neņems vērā šo priekšlikumu, pakārtoti ir jāatgādina, ka, ņemot vērā minētās direktīvas preambulas 8. un 10. apsvērumu, dalībvalstīm ir jānodrošina bēgļiem labvēlīgāki ģimenes atkalapvienošanās nosacījumi un tās var atļaut ģimenes atkalapvienošanu ar augšupējiem radniekiem. Pilngadības sasniegšana tikai atņem preferenciālās tiesības un labvēlīgākos nosacījumus, ko piemēroja attiecīgajai personai, kad viņa vēl nebija pilngadīga, attiecībā uz tās tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanu.

50. Jānorāda arī uz Savienības un citiem starptautisko tiesību dokumentiem, kuros ir paredzēts, ka valstīm ar īpašu rūpību un atsaucīgi ir jāizskata pieteikumi par ģimenes atkalapvienošanu, kurus iesniegušas personas, kurām ir bēgļa statuss¹⁷.

51. Šajā ziņā, pat ja izskatāmajā lietā *A* un *S* meita nebūtu tikusi uzskatīta par nepilngadīgo bez pavadības, Direktīvas 2003/86 noteikumi nevar tikt interpretēti tādējādi, ka tie izslēdz iespēju viņai lūgt saviem augšupējošajiem radniekiem ģimenes atkalapvienošanu saskaņā ar šīs direktīvas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kurā noteikts, ka dalībvalstis var atļaut pirmās pakāpes radnieku taisnā augšupējā līnijā iecelšanu uz uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, ja tie ir atkarīgi no apgādnieka un nesaņem pienācīgu ģimenes atbalstu izcelsmes valstī.

¹⁶ Pēc analogijas skat. manus secinājumus lietā *Danqua* (C-429/15, EU:C:2016:485, 75.–79. punkts). Šajā ziņā skat. arī ECT spriedumu, 2014. gada 10. jūlijs, *Tanda-Muzinga* pret Franciju (CE:ECHR:2014:0710JUD000226010, 75. un 76. punkts).

¹⁷ Skat. 2006. gada 27. jūnija spriedumu Parlaments/Padome (C-540/03, EU:C:2006:429, 57. punkts), kurā norādīts, ka Konvencijas par bērna tiesībām 9. panta 1. punkts, kuru Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja pieņēma 1989. gada 20. novembra Rezolūcijā 44/25, kas stājās spēkā 1990. gada 2. septembrī, ir paredzēts, ka dalībvalstis gādā par to, lai bērns netiktu šķirts no saviem vecākiem pretēji viņu gribai, un atbilstoši šīs konvencijas 10. panta 1. punktam no šī pienākuma izriet, ka bērna vai viņa vecāku pieteikumi iecelšanai dalībvalstī vai izbraukšanai no tās ģimenes atkalapvienošanās nolūkā dalībvalstīm jāizskata pozitīvi, humāni un rūpīgi. Skat. arī minētās konvencijas 22. pantu, kurā ir noteiktas katra bērna tiesības dzīvot kopā ar saviem vecākiem. Skat. arī Apvienoto Nāciju Organizācijas pilnvaroto pārstāvju 1951. gada 25. jūlija konferences galīgo aktu par bēgļu un bezvalstnieku statusu, kā arī ECT spriedumu, 2014. gada 10. jūlijs, *Tanda-Muzinga* pret Franciju (CE:ECHR:2014:0710JUD000226010, 44. un 45., kā arī 48. un 49. punkts, kuros arī ir atsauce uz Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikumu Nr. R (99) 23 par bēgļu un citu personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, ģimenes atkalapvienošanu, kas pieņemts 1999. gada 15. decembrī, vai arī Eiropas Padomes Cilvēktiesību komisāra Tomasa Hammarberga [*Thomas Hammarberg*] 2008. gada 20. novembra memorandu, kas sagatavots pēc viņa vizītes Francijā no 2008. gada 21. līdz 23. maijam).

52. Šajā ziņā iesniedzējtiesai ir jānosaka, pirmkārt, vai valsts tiesību aktos ir paredzēta iespēja iesniegt pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanas attiecībā uz bēgļa radiniekiem augšupējā līnijā un, otrkārt, vai šis gadījums atbilst šiem nosacījumiem.

53. Tomēr, piemērojot šādu interpretāciju izskatāmajā lietā, būtu jāpārbauda, vai persona, kura nesasniegusi pilngadību, viena pati spēj rūpēties par visu savu ģimeni.

54. Manuprāt, būtu jānodrošina visplašākā aizsardzība, lai pēc iespējas mazinātu to neaizsargātību, kādā atrodas nepilngadīgie bez pavadības, kas ierodas dalībvalstu teritorijā, kā arī jauni pieaugušie, kuriem ir bēgļa statuss¹⁸ un kuru briedums vēl būtu jāizvērtē, neapdraudot Savienības likumdevēja noteiktos mērķus attiecībā uz migrācijas plūsmu ierobežošanu.

55. Jāatgādina, ka atļauja ģimenei atkalapvienoties ir princips¹⁹ un izņēmumi no šī principa ir jāinterpretē šauri. Turklāt jānorāda, ka, pieļaujot ģimenes atkalapvienošanas ar atkalapvienojošā bērna starpniecību, tas nerada īpašu apdraudējumu valsts politikai, jo vecāki paši var lūgt saviem bērniem ģimenes atkalapvienošanas, ja šie bērni ir nepilngadīgi un [no apgādnieka] atkarīgi.

56. Tas nozīmē, ka šāda veida ģimeņu atkalapvienošanās procesā ir jāizvērtē atkarības, kā arī emocionālo un materiālo saikņu elementi. Šajā ziņā nedrīkst pieļaut, jo īpaši mūsdienu sabiedrībā, ka atkarības saikne starp vecākiem un bērniem nekavējoties tiek pārtraukta dienā, kad bērns sasniedz pilngadību un viņu vairs nevar uzskatīt par nepilngadīgu bērnu.

57. Turklāt Direktīvas 2003/86 mērķis ir mazināt attiecīgo personu neaizsargātību. Noliegt personu neaizsargātību, kas nepilngadīgas ieradušās no Eritrejas valsts dalībvalstu teritorijā un ieguvušas bēgļa statusu, pat ja pa šo laiku tās ir kļuvušas pilngadīgas, būtu pretrunā Savienības likumdevēja izvirzītajiem mērķiem.

58. No visa iepriekš minētā izriet, ka nepilngadīgais bez pavadības šīs direktīvas 2. panta f) punkta izpratnē ir trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kas ir jaunāks par astoņpadsmit gadiem, kas ieceļo dalībvalsts teritorijā un ko nepavada pieaugušais, kurš par to ir atbildīgs saskaņā ar tiesību aktiem vai paražām, kas lūdz patvērumu, tad procedūras laikā sasniedz pilngadību, pirms tam ar atpakaļejošu spēku līdz pieteikuma iesniegšanas datumam ir piešķirts bēgļa statuss, un visbeidzot vēlas izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas, kuras saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 3. punkta noteikumiem piešķirtas nepilngadīgajiem bēgļiem bez pavadības.

59. Ja Tiesa neizvēlētos šo interpretāciju, būtu jāpārbauda Savienības likumdevēja izdarītās izvēles, pieņemot Direktīvu 2003/86, kurā tas skaidri nav noteicis to, kāds datums ir jāņem vērā, lai izvērtētu nepilngadīgā bez pavadības statusu šīs direktīvas 2. panta f) punkta izpratnē. To darot, šīs likumdevējs izvēlējās vai nu pilnīgu saskaņošanu, neatstājot nekādu rīcības brīvību dalībvalstīm, vai arī atstāja ļoti plašu novērtējuma brīvību tām valstīm, kas varēs noteikt, vienlaikus ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus, vispiemērotāko brīdi, lai novērtētu personas tiesības atsaukties uz noteikumiem par ģimenes atkalapvienošanas saskaņā ar minētās direktīvas 10. panta 3. punktu.

18 Eiropas Padomes ekspertu grupa pret cilvēku tirdzniecību savā piektajā un sestajā vispārējās darbības pārskatā (par laika posmu no 2014. gada 1. oktobra līdz 2015. gada 31. decembrim un 2016. gada 1. janvāra līdz 2016. gada 31. decembrim, kas pieejami šādā tīmekļvietnē: <https://rm.coe.int/168063093d> un <https://rm.coe.int/1680706a43>), iesaka nodrošināt īpašu aizsardzību bērniem un pusaudžiem migrantiem vai patvēruma meklētājiem, ņemot vērā tiem draudošo cilvēku tirdzniecības risku. Tomēr šī paplašinātā aizsardzība ir jāsaprot kā tāda, kura nozīmē jebkuru risku, kas rodas nepilngadīgajiem un jauniem pieaugušajiem, kuri ir trešo valstu pilsoņi un atrodas dalībvalstu teritorijā. Konkrētāk šī ekspertu grupa 2017. gada 28. jūlija deklarācijā saistībā ar 4. Pasaules cilvēku tirdzniecības upuru cieņas dienu, kas pieejama šajā tīmekļvietnē: http://www.coe.int/fr/web/portal/news-2017/-/asset_publisher/StEVosr24HJ2/content/states-must-act-urgently-to-protect-refugee-children-from-trafficking?inheritRedirect=false&redirect=http%3A%2F%2Fwww.coe.int%2Ffr%2Fweb%2Fportal%2Fnews-2017%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_StEVosr24HJ2%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-4%26p_p_col_count%3D1, tostarp apšaubīja daudzu valstu noteiktos ierobežojumus attiecībā uz ģimenes atkalapvienošanu.

19 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 4. marts, *Chakroun* (C-578/08, EU:C:2010:117, 43. punkts), un manus secinājumus apvienotajās lietās O u.c. (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:595, 59. punkts).

60. Šajā ziņā, pretēji tam, ko apgalvo Nīderlandes karaliste, Polijas Republika un Komisija, atbilstoši Direktīvas 2003/86 10. panta 3. punkta a) apakšpunktam šeit runa nav vis par ieteicamiem, bet gan obligātiem noteikumiem. Saskaņoties ar nepilngadīgo bēgli bez pavadības, dalībvalstis “atļauj” ieceļot un uzturēties tā tiešajiem augšupējiem radiniekiem ģimenes atkalapvienošanās nolūkā. Šis noteikums ir formulēts imperatīvā veidā un uzliek dalībvalstīm pozitīvas precīzas saistības. Tādējādi dalībvalstīm nav nekādas novērtējuma brīvības un, ja tā pastāvētu, to nedrīkstētu izmantot tā, ka tas varētu apdraudēt šīs direktīvas mērķi veicināt ģimenes atkalapvienošanu²⁰.

61. Nepilngadīgajiem bēgļiem bez pavadības ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu ar viņu pirmās pakāpes tiešajiem augšupējiem radiniekiem. Tiesa turklāt šajā ziņā nosprieda, ka Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punktā dalībvalstīm ir noteikti precīzi pozitīvi pienākumi, kuriem atbilst skaidri definētas subjektīvas tiesības, jo minētajā punktā šajā direktīvā paredzētajos gadījumos ir noteikts pienākums atļaut apgādnieka konkrētu ģimenes locekļu atkalapvienošanu, neparedzot iespēju izmantot tās novērtējuma brīvību²¹.

62. Tiesa arī norādīja, ka, lai gan dalībvalstīm Direktīvas 2003/86 piemērošanā tomēr ir zināma rīcības brīvība, lai noteiktu nosacījumus attiecībā uz tiesību uz ģimenes atkalapvienošanu īstenošanu, šī brīvība ir jāinterpretē šauri, jo atļauja īstenot ģimenes atkalapvienošanu ir princips²².

63. Tādējādi Savienības likumdevēja klusēšana attiecībā uz datumu, kurš ļautu izvērtēt tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu, ja persona, kura to pieprasa, ir nepilngadīgais bez pavadības un pavadošās personas ir viņas augšupējās līnijas radinieki, nevar tikt uzskatīta par tādu, kas piešķir dalībvalstīm rīcības brīvību, izvērtējot nosacījumus, kas jāizpilda, lai iegūtu šo principa aizsardzību un izmantotu šīs preferenciālās tiesības. Tikai tad, kad attiecīgā persona vairs netiek uzskatīta par nepilngadīgo bez pavadības, dalībvalstīm ir novērtējuma brīvība, lai atļautu ģimenes atkalapvienošanu.

64. Šajā ziņā līdzvērtības un efektivitātes principu piemērošana ir jāizslēdz, lai atbildētu uz prejudiciālo jautājumu, ko Tiesai uzdevusi iesniedzējtiesa, ja Tiesa uzskata, kā es to ierosinu, ka persona, kura nepilngadīga ieradies dalībvalsts teritorijā un iegūst bēgļa statusu tikai pēc pilngadības sasniegšanas, tomēr ir jāuzskata par nepilngadīgo bez pavadības saskaņā ar Direktīvas 2003/86 2. panta f) punktu un tādējādi tā var izmantot preferenciālās tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu, kas noteiktas šīs direktīvas 10. panta 3. punktā.

65. Ja Tiesa nepiekrītu man par pamatlietā aplūkoto tiesību normu obligāto raksturu un par iespēju uzskatīt attiecīgo personu par nepilngadīgo bez pavadības, tad ir jānorāda, ka tāda Direktīva 2003/86 2. panta f) punkta interpretācija, kas norādītu, ka datums kas jāņem vērā, lai noteiktu, vai pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu, būtu pieteikuma par atkalapvienošanu iesniegšanas datums, neatbilstu efektivitātes prasībai. Šāda interpretācija ierobežotu personas iespējas īstenot ģimenes atkalapvienošanu, lai gan, kā tas ticis norādīts, šīs direktīvas mērķis ir tieši veicināt ģimenes aizsardzību, jo īpaši atzīstot bēgļu tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu²³.

20 Pēc analogijas skat. ģenerālvokāta P. Mengoci secinājumus lietā *Noorzia* (C-338/13, EU:C:2014:288, 25. un 61. punkts).

21 Skat. spriedumus, 2006. gada 27. jūnijs, Parlaments/Padome (C-540/03, EU:C:2006:429, 60. punkts), un 2010. gada 4. marts, *Chakroun* (C-578/08, EU:C:2010:117, 41. punkts). Šajā ziņā arī skat. ģenerālvokāta P. Mengoci secinājumus lietā *Noorzia* (C-338/13, EU:C:2014:288, 23. punkts).

22 Skat. spriedumus, 2010. gada 4. marts, *Chakroun* (C-578/08, EU:C:2010:117, 43. punkts), un 2012. gada 6. decembris, *O u.c.* (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:776, 74. punkts), kā arī ģenerālvokāta P. Mengoci secinājumus lietā *Noorzia* (C-338/13, EU:C:2014:288, 24. punkts).

23 Skat. 2006. gada 27. jūnija spriedumu Parlaments/Padome (C-540/03, EU:C:2006:429, 88. punkts), kurā Tiesa norāda, ka, lai gan dalībvalstīm ir rīcības brīvība saskaņā ar konkrētiem Direktīvas 2003/86 noteikumiem, tām pieteikums ir jāizskata bērna interesēs un rūpējoties par labvēlīgu situāciju ģimenes dzīvei.

66. No visa iepriekš minētā izriet, ka ierosinu Tiesai nospriest, ka par nepilngadīgo bez pavadības šīs direktīvas 2. panta f) punkta izpratnē var uzskatīt trešās valsts pilsoni vai bezvalstnieku, kas ir jaunāks par astoņpadsmit gadiem, kas ieceļo dalībvalsts teritorijā un ko nepavada pieaugušais, kurš par to ir atbildīgs saskaņā ar tiesību aktiem vai paražām, kas lūdz patvērumu, tad procedūras laikā sasniedz pilngadību, pirms viņam ar atpakaļejošu spēku līdz pieteikuma iesniegšanas datumam ir piešķirts bēgļa statuss, un visbeidzot vēlas izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos, kuras saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 3. punkta noteikumiem piešķirtas nepilngadīgajiem bēgļiem bez pavadības.

V. Secinājumi

67. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus es ierosinu Tiesai uz *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Amsterdamā, Nīderlande) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Par nepilngadīgo bez pavadības Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīvas 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos 2. panta f) punkta izpratnē var uzskatīt trešās valsts pilsoni vai bezvalstnieku, kas ir jaunāks par astoņpadsmit gadiem, kas ieceļo dalībvalsts teritorijā un ko nepavada pieaugušais, kurš par to ir atbildīgs saskaņā ar tiesību aktiem vai paražām, kas lūdz patvērumu, tad procedūras laikā sasniedz pilngadību, pirms viņam ar atpakaļejošu spēku līdz pieteikuma iesniegšanas datumam ir piešķirts bēgļa statuss, un visbeidzot vēlas izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos, kuras saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 3. punkta noteikumiem piešķirtas nepilngadīgajiem bēgļiem bez pavadības.